

POSTANOWIENIE

Dnia 11 czerwca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Matras (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Barbara Skoczowska

w sprawie **M. P.**

skazanego z art. 258 § 3 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 11 czerwca 2019 r.,

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 października 2016 r., sygn. akt II AKa [...],

częściowo utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w K.

z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...]

p o s t a n o w i ł

1. oddalić wniosek obrońcy skazanego o wznowienie postępowania;

2. zwolnić skazanego M. P. od kosztów sądowych postępowania wznowieniowego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Okręgowego w K. z dnia 30 czerwca 2015 r., sygn. akt II K [...], M. P. (wyrok dotyczył także innych oskarżonych) został uznany za winnego popełnienia szeregu przestępstw, za które wymierzono mu jednostkowe kary pozbawienia wolności, nadto w niektórych wypadkach także kary grzywny, a po połączeniu tych kar wymierzono karę łączną 10 lat pozbawienia wolności

oraz karę łączną grzywny w wysokości 700 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki na 20 zł.

Wyrok ten, zaskarżony apelacją obrońcy oskarżonego, w odniesieniu do tego oskarżonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] w dniu 12 października 2016 r., sygn. akt AKa [...], został uchylony co do czynu przypisanego M. P. w pkt. 16 części dyspozytywnej wyroku i w tym zakresie sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania sądowi I instancji; wyrok został zmieniony w części dotyczącej orzeczenia o karze, a w pozostałym zaś zakresie utrzymany w mocy.

W oparciu o przepisy art. 540 § 3 k.p.k. i art. 542 § 3 k.p.k., obrońca skazanego M. P. wystąpił z wnioskiem o wznowienie postępowania zakończonych wymienionym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] w części skazującej, wniósł o uchylenie obu wyroków w zakresie dotyczącym skazanego M. P. w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania. Ponadto obrońca wniósł o zwrócenie się do Prezesa Sądu Okręgowego w K. z wnioskiem o wskazanie czy do rozpoznania niniejszej sprawy został wyznaczony sędzia zgodnie z zasadą przydziału spraw w kolejności.

W uzasadnieniu obrońca skazanego podniósł jako podstawę wznowienia postępowania, rozpoznanie sprawy przed Sądem Okręgowym w K. przez sędziego wyznaczonego do rozpoznania sprawy sprzecznie z normą art. 351 § 1 k.p.k., tj. nie w kolejności według wpływu spraw, która to okoliczność - stosownie do wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu z dnia 12 kwietnia 2018 r. w sprawie Chim i Przywieczerski przeciwko Polsce (skarga nr 36661/07) - przesądza o naruszeniu art. 6 § 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Prokurator Prokuratury Krajowej złożył pismo, w którym wniósł o oddalenie wniosku obrońcy skazanego o wznowienia postępowania.

Pismem z dnia 9 maja 2019 r. w związku z treścią wniosku obrońcy skazanego, w tym potrzebą wyjaśnienia sposobu wyznaczenia do rozpoznania tej sprawy Sędziego Sądu Okręgowego J. M., zwrócono się do Przewodniczącego Wydziału, do którego sprawę skierowano, celem wyjaśnienia powyższej kwestii. W dniu 21 maja 2019 r. do Sądu Najwyższego wpłynęła odpowiedź, z której

wynika, że sprawa II K [...] dot. m.in. M. P. została przydzielona do referatu SSO J. M. zgodnie z podziałem czynności ustalonym na rok 2013 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania w sprawie M. P. nie jest zasadny. Trzeba na wstępie zaznaczyć, że formalną podstawą do złożenia wniosku o wznowienie postępowania był przepis art. 540 § 3 k.p.k. w znaczeniu ustalonym treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2014 r., I KZP 14/14. Takie ustalenie treści normy art. 540 § 3 k.p.k. pozwala stronie na złożenie wniosku o wznowienie postępowania w odniesieniu także do innych postępowań karnych, w których zaistniało naruszenie postanowień Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej jako EKPC) tożsame w układzie okoliczności faktyczno-prawnych do stwierdzonego w orzeczeniu Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (dalej jako ETPC) wydanym przeciwko Polsce.

Po nakreśleniu tego warunku wstępnego dopuszczalności wniosku o wznowienie postępowania stwierdzić należy, że zgodnie z brzmieniem art. 351 § 1 k.p.k. – przepisem uchylonym przez art. 4 pkt 1 ustawy z dnia 12 lipca 2017 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1452) – sędziego albo sędziów powołanych do orzekania w sprawie należało wyznaczać w kolejności według wpływu sprawy oraz jawnej dla stron listy sędziów danego sądu lub wydziału. Odstępstwo od tej kolejności było dopuszczalne tylko z powodu choroby sędziego lub z innej ważnej przyczyny, co należało zaznaczyć w zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy. Tymczasem z akt sprawy dot. M. P. wynika, że Przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Okręgowego w K. w dniu 4 kwietnia 2013 r. zarządził wpisanie sprawy do repertorium spraw karnych i przydzielił ją do referatu sędziego J. M. (k. 2907, t. XV). Dostrzec należy, że takie postąpienie Przewodniczącego tego Wydziału pozostawało w zgodzie z podziałem czynności ustalonym przez Prezesa Sądu Okręgowego w K. (zarządzenie z dnia 21 listopada 2012 r. nr [...] dot. Ustalenia podziału czynności w Sądzie Okręgowym i Sądach Rejonowych okręgu [...] na rok 2013 r.) Posiadając najwyraźniej własne informacje, skazany zdaje się przeczyć takiej tezie wskazując w osobistym wniosku jakoby „SSO J. M. wyznaczony do sprawy II K [...] SO K. został wyznaczony przez Przewodniczącego

II Wydziału Karnego z powodu znacznego obciążenia jego decernatu". Takie twierdzenie skarżącego jest całkowicie pozbawione podstaw faktycznych. Abstrahując jednak od powyższego, gdyby w istocie było tak jak sugeruje skazany, że przyczyną zmiany już na etapie przydzielenia sprawy sędziego referenta było „znaczne obciążenie referatu” innego sędziego, to należałoby uznać, że doszło – jak wymagał tego art. 351 § 1 k.p.k. – do zaistnienia „ważnej przyczyny”, dla której odstąpiono od zawartej w tym przepisie reguły i wyznaczono do rozpoznania sprawy innego niż pierwotnie wskazanego do rozpoznania sprawy sędziego. Wszak w orzecznictwie Sądu Najwyższego funkcjonuje pogląd, że przyczynami uzasadniającymi odstępstwo od obowiązku zachowania kolejności w wyznaczeniu sędziego do orzekania w sprawie kolejności przydziału spraw mogą być np. trudności kadrowe w sądzie czy wysokie obciążenie sędziego obowiązkami służbowymi (zob. np. wyrok SN z dnia 17 maja 2012 r., V K 322/11).

Zaakcentować trzeba raz jeszcze, że w swoim wniosku, obrońca skazanego wskazując jako podstawę wniosku o wznowienie postępowania art. 540 § 3 k.p.k., odwołał się do wydanego w dniu 12 kwietnia 2018 r. wyroku ETPC w sprawie Chim i Przywieczerski przeciwko Polsce (skargi: nr 36661/07 i nr 38443/07) podnosząc, że sąd ten stwierdził, iż „naruszenie procedury wyznaczania składu sędziowskiego stanowi naruszenie Konwencji, to jest art. 6 § 1”, jak też, że „w doktrynie dopuszcza się powoływanie się na rozstrzygnięcie organu międzynarodowego wydane w stosunku do innej osoby niż oskarżony, jeżeli jest oczywiste, że z odniesienia na analogiczny układ okoliczności faktycznych i takie same ustosunkowania prawne, jak występujące w sprawie, w której zapadło rozstrzygnięcie organu międzynarodowego jest rzeczą niemal pewną, że także oskarżony uzyskałby potwierdzenie swoich racji w postępowaniu przed tym organem”. O ile jednak ta druga okoliczność warunkuje dopuszczalność złożenia wniosku w oparciu o przepis art. 540 § 3 k.p.k., na co już wskazywano powyżej, to skarżący wcale nie wykazał, aby w tej sprawie doszło do naruszenia przepisu art. 351 § 1 k.p.k. obowiązującego w dacie orzekania. Wbrew sugestiom skazanego i jego obrońcy skierowanie przedmiotowej sprawy do referatu sędziego SSO J. M. nie naruszało procedury wyznaczania składu sędziowskiego określonej w art. 351 § 1 k.p.k. Autor wniosku sięgając do orzeczenia ETPC w Strasburgu z dnia 12 kwietnia 2018 r. pominął

także brak wspólnych elementów mogących łączyć obie sprawy. Realia procesowe sprawy rozpoznawanej przez ETPC, wykluczają możliwość stosowania jakiegokolwiek analogii pomiędzy sprawą M. P., a sprawą Chim i Przywieczerski przeciwko Polsce. Co więcej, w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2019 r. w sprawie II KO 47/18 szczegółowo wykazano, że z postanowień EKPC nie wynika potrzeba wznowienia każdego postępowania karnego, w którym doszło do naruszenia prawa do rzetelnego procesu przy rozpoznaniu kwestii zasadniczej, czyli odpowiedzialności karnej oskarżonego; stwierdzenie to dotyczy także sprawy, w której ETPC stwierdził naruszenie gwarancji określonych w konwencji. Podkreślono w uzasadnieniu postanowienia z dnia 26 lutego 2019 r., że w sprawie Przywieczerski przeciwko Polsce „Trybunał w całości scedował na sąd krajowy rozpoznający ewentualny wniosek o wznowienie decyzję w tym przedmiocie”, a „zgodnie z utrwaloną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, potrzeba wznowienia postępowania karnego na podstawie art. 540 § 3 k.p.k. zachodzi wtedy, gdy przedmiot rozstrzygnięcia Trybunału dotyczy głównego nurtu procesu, a zakres i charakter stwierdzonych w jego toku uchybień w istocie podważa słusność merytorycznego rozstrzygnięcia (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2009 r., II KO 63/08; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., II KO 78/11). Potrzeba wznowienia zajdzie zatem wówczas, gdy poczynione zostaną ustalenia, że stwierdzone przez ETPCz naruszenie przepisów Konwencji mogło mieć wpływ na treść orzeczeń sądów krajowych zapadłych w toku prawomocnie zakończonego postępowania karnego objętego wnioskiem o wznowienie, opartym o przepis art. 540 § 3 k.p.k. (por. m.in.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., IV KO 103/09; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 2011 r., II KO 72/10, OSNKW 2011, z. 10, poz. 92)”. Akceptując te wywody mające charakter uniwersalnych, trzeba podkreślić, że w sprawie niniejszej nie sposób dopatrzeć się elementów wspólnych ze sprawą opisaną w wyroku ETPC z dnia 12 kwietnia 2018 r., w której stwierdzono naruszenie standardu z art. 6 ust. 1 EKPC w zakresie prawa D. Przywieczerskiego do „sądu ustanowionego ustawą” w sytuacji nieprawidłowego wyznaczenia jednego z sędziów do trzyosobowego składu sądzącego. Odnosząc się do sprawy obecnie objętej wnioskiem o wznowienie postępowania wskazać należy, że w toku

całego postępowania skazany M. P. ani jego obrońca nie występowali o wyłączenie sędziego w oparciu o art. 41 § 1 k.p.k. z uwagi na uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, jak też kwestia prawidłowości wyznaczenia sędziego nie była podnoszona w apelacji, co pozwala na przyjęcie, że skazany nie uznawał jej wówczas za istotną. Tymczasem, w sprawie rozpoznanej przez ETPC w dniu 12 kwietnia 2018 r. na skutek skarg wniesionych przez Chim i Przywieczerskiego, obrońcy już na etapie postępowania odwoławczego podnosili kwestię wadliwego wyznaczenia sędziego do rozpoznania sprawy, wskazując na szczególne okoliczności przydzielenia sprawy określone sędziemu, co skłoniło zresztą sąd odwoławczy do wystąpienia z tzw. z pytaniem prawnym do Sądu Najwyższego. Także analiza okoliczności związanych z wyznaczeniem jednego z sędziów do składu orzekającego w sprawie przeciwko Przywieczerskiemu i Chim nie daje żadnych punktów wspólnych ze sprawą, w której zapadł prawomocny wyrok wobec M. P..

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd Najwyższy wniosek o wznowienie postępowania oddalił, a z uwagi na sytuację materialną skazanego celowe było zwolnienie go od kosztów postępowania wznowieniowego.